

Handläggare
Krister Stralström, 0850829758

Till
Kommunstyrelsen

Remiss av Genomförande av reviderade EU-direktiv på avfallsområdet

Svar på remiss från Kommunstyrelsen KS 2019/1512

Sammanfattning

Koncernledningen instämmer i helhet med Stockholm Vatten och Avfalls remissvar och anser att införande av frival för verksamhetsavfall riskerar att få negativa konsekvenser för staden. Det bör också noteras att det redan idag finns en möjlighet för tillsynsmyndigheten att bevilja dispens för verksamhetsutövare som kan visa att de genom att anlita en egen entreprenör kan uppnå ett bättre omhändertagande ur miljösynpunkt.

Koncernledningen vill betona några av de negativa konsekvenserna som uppstår i och med frival av verksamhetsavfall:

- Utmaningar genom att flera olika verksamheter, med egna abonnemang, kan ha utrymme i samma soprum. Avfallet hämtas lätt av fel entreprenör och reklamationer hamnar fel.
- Svårt att överblicka hanteringen av det kommunala avfallet.
- Svårt att uppnå stadens matavfallsmål, då merparten av de insamlade matavfallet kommer från verksamheter.
- I dag finns en miljöstyrande taxa, t.ex. är taxan för matavfall subventionerad på bekostnad av taxan för blandat avfall för att öka insamlingen av matavfall som separat fraktion.
- Staden har ett samarbete avseende krisberedskap vilket blir betydligt svårare att uppnå när ansvaret för verksamheternas avfallshantering är spritt på flera parter.
- Kommunen har ett ansvar för att ha en avfallsplan omfattande det avfall som uppkommer i kommunen. Möjligheterna både att samla in faktauppgifter angående mängder och behandlingsalternativ och att styra mot uppsatta mål kan försvåras som följd av införandet av frival.
- Vid ett frival ökar med stor sannolikhet det totala antalet transporter då flera aktörer ska transportera verksamhetsavfall inom staden, vilket innebär negativa effekter både ur miljö-, trafik- och bullersynpunkt

- Ett införande av frival beräknas ge en nettoförlust för staden, p.g.a. att intäktsreduceringen vid förlorad hämtning av verksamhetsavfall är större än kostnadsminskningen för hanteringen av avfallet.

Ärendet

I promemorian lämnas förslag till hur ändringar i sex EU-direktiv på avfallsområdet ska genomföras i lag och förordning. Uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall, samtidigt införs en möjlighet till s.k. frival för hantering av kommunalt avfall som uppstår i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet. Frivalet innebär att verksamheterna kan välja att hantera avfallet på annat sätt än genom att lämna det till kommunen.

Vidare kompletteras bestämmelserna om kontrollplaner i plan- och bygglagen (2010:900) så att en kontrollplan ska omfatta uppgifter om allt bygg- och rivningsavfall och även byggprodukter som kan återanvändas. Det införs också krav på källsortering av bygg- och rivningsavfall i ett antal fraktioner. Kommunernas ansvar för bygg- och rivningsavfall förtydligas så att invånarna i olika kommuner får en likvärdig service.

Det införs också, motsvarande avfalls- och deponidirektivets krav, ett förbud mot förbränning och deponering av avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall införs i miljöbalken.

Det tydliggörs vem som har ansvaret för att uppfylla tillämpliga författningskrav för material och produkter när avfall upphör att vara avfall. Vidare införs nya bestämmelser om avfallsförebyggande. Bland annat ska den som driver ett insamlingssystem informera användare av förpackningar om fördelarna med en ökad återanvändning av förpackningar och verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden.

Det införs också en skyldighet för den som samlar in eller behandlar avfall att lämna ut information om innehav av avfall som kan förberedas för återanvändning men som inte avses att behandlas på det sättet, och på begäran erbjuda avfallet till den som avser att yrkesmässigt förbereda det för återanvändning.

Målen för materialåtervinning av förpackningar i förpackningsförordningen revideras så att de minst överensstämmer med de nya målen i förpackningsdirektivet för 2025 respektive 2030. Det innebär en höjning av målen för vissa material, bland annat trä. Specifika nivåer för förpackningsavfall av järnmetall och aluminium ersätter det tidigare målet för förpackningsavfall av metall.

Leverantörer av varor ska tillhandahålla information om förekomst av särskilt farliga ämnen i varorna till Europeiska kemikaliemyndigheten genom en särskild databas som kommer att vara tillgänglig för aktörer inom avfallshantering och konsumenter. Den information som ska tillhandahållas är sådan som redan i dag ska tillhandahållas mottagare av varor enligt den s.k. Reach-förordningen.

Det har i avfallsdirektivet införts en skyldighet för medlemsstaterna att inrätta elektroniska register för uppgifter om farligt avfall. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att tillhandahålla en sådan digital lösning. Myndigheten redovisade detta regeringsuppdrag i rapporten Rättsliga förutsättningar för en ändamålsenlig avfallsstatistik och en digital lösning för spårbarhet av farligt avfall – Redovisning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag 2019-09-05 (dnr M2019/01642/Ke). Naturvårdsverket föreslår bland annat att uppgifter om avfall ska lämnas digitalt till ett avfallsregister som Naturvårdsverket ska föra. Redovisningen av uppdraget remitteras samtidigt som denna promemoria. I denna promemoria föreslås att bestämmelser införs om att sekretess under vissa förutsättningar ska gälla för uppgifter i avfallsregistret. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 5 juli 2020.

Kommunstyrelsen har remitterat Genomförande av reviderade EU-direktiv på avfallsområdet till bl. a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolaget Stockholm Vatten och Avfall och intressebolaget Stockholm Exergi. Stockholm Exergi har valt att inte svara på remissen. Nedan följer en redovisning av Stockholm Vatten och Avfalls remissvar i huvudsak. Remissvaret i sin helhet återfinns i bilagorna.

Underremiss

Stockholm Vatten och Avfalls remissvar kan sammanfattas som (bilaga 1):

Allmänna iakttagelser är att tiden för att genomföra erforderlig anpassning av taxa, lokala föreskrifter samt eventuella omförhandlingar av entreprenörsavtal bedöms som otillräcklig för de förändringar som föreslås i promemorian. Vidare behövs begreppet ”kommunen” förtydligas i många fall d.v.s. vilken verksamhet som avses, utförare eller tillsynsenhet.

Stockholm Vatten och Avfall bedömer att ett ”frival-system” där verksamheterna själva kan välja insamlingsentreprenör ger stora konsekvenser för bolaget samt taxekollektivet. Osäkerhet i volymer kan både ge ökade behandlings- och insamlingskostnader per ton resp. hämtning, som fördelas på färre kunder. Grundavgiften i taxan måste höjas om staden ska kunna ha kvar befintlig service avseende t.ex. återvinningscentraler, återbruk m.m.

Möjligheten till att miljöstyrande taxa begränsas, särskilt om det är stora kunder som väljer frivalet. Stadens matavfallsmål blir svåra att uppnå då den största andelen matavfall inte kommer från hushåll utan från verksamheter, bl.a. på grund av många enfamiljshushåll, i motsats till snittkommunen i Sverige. Insamlingen i Stockholm sker områdesvis vilket möjliggör en bra ruttoptimering. Vid ett frival ökar med stor sannolikhet det totala antalet transporter, vilket innebär negativa effekter både ur miljö-, trafik- och bullersynpunkt. Ett avfallsutrymme kan dessutom användas av olika verksamheter med egna abonnemang vilket kan innebära att olika entreprenörer hämtar det kommunala avfallet. Mindre företag kan av kostnadsskäl komma att använda frivalet. Även om anlitad entreprenören har transporttillstånd och levererar avfallet till godkänd anläggning kan denne göra avkall på fossilfria bränslen samt arbetsmiljön och därigenom erbjuda en billigare och ur miljöhänseende sämre hämtning.

Likställighetsprincipen sätts ur spel då likvärdiga verksamheter inte alltid har samma möjlighet till frival, beroende på om de själva står för avfallsabonnemanget eller fastighetsägaren.

Ett frival innebär också utmaningar för t.ex. planering av infrastruktur, uppföljning av verksamheten och miljömålen.

Koncernledningens synpunkter och förslag

Koncernledningen instämmer i helhet med Stockholm Vatten och Avfalls remissvar och anser att införande av frival för verksamhetsavfall riskerar att få negativa konsekvenser för staden. Det bör också noteras att det redan idag finns en möjlighet för tillsynsmyndigheten att bevilja dispens för verksamhetsutövare som kan visa att de genom att anlita en egen entreprenör kan uppnå ett bättre omhändertagande ur miljösynpunkt.

Koncernledningen vill betona några av de negativa konsekvenserna som uppstår i och med frival av verksamhetsavfall:

- Utmaningar genom att flera olika verksamheter, med egna abonnemang, kan ha utrymme i samma soprum. Avfallet hämtas lätt av fel entreprenör och reklamationer hamnar fel.
- Svårt att överblicka hanteringen av det kommunala avfallet.
- Svårt att uppnå stadens matavfallsmål, då merparten av de insamlade matavfallet kommer från verksamheter.
- I dag finns en miljöstyrande taxa, t.ex. är taxan för matavfall subventionerad på bekostnad av taxan för blandat avfall för att öka insamlingen av matavfall som separat fraktion.
- Staden har ett samarbete avseende krisberedskap vilket blir betydligt svårare att uppnå när ansvaret för verksamheternas avfallshantering är spritt på flera parter.
- Kommunen har ett ansvar för att ha en avfallsplan omfattande det avfall som uppkommer i kommunen. Möjligheterna både att samla in faktauppgifter angående mängder och behandlingsalternativ och att styra mot uppsatta mål kan försvåras som följd av införandet av frival.
- Vid ett frival ökar med stor sannolikhet det totala antalet transporter, vilket innebär negativa effekter både ur miljö-, trafik- och bullersynpunkt
- Ett införande av frival beräknas ge en nettoförlust för staden, p.g.a. att intäktsreduceringen är större än kostnadsminskningen.

Krister Schultz
Vice VD

Bilagor

1. Bilaga 1 Stockholm Vatten och Avfalls remissvar genomförande av reviderade EU-direktiv på avfallsområdet DNR SSAB 2019-164

Krister Schultz
Vice VD

Bilagor

- 1.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Krister Schultz, Vice VD	2019-11-19